

**Kunszabó László vezérőrnagy,
a HM társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárának
emlékbeszéde**

Bezdán, honvédemlékhely avatás

2015. november 3.

Tisztelt Emlékezők, magyar Testvéreink!

Ősszel az ember, **akár a természet**, befelé fordul, elmélyül, és gyakorta hátra tekint. Van, hogy ezt egyedül teszi, van, hogy szűkebb körben, **és van, hogy sokan, közösen**, együtt gondolkodva és együtt emlékezve a régi időkre.

Minden ki nem mondott gondolatnak **súlya van**, súlya és némaságával együtt ereje. Vannak olyan gondolatok, és olyan érzések, amelyeket hosszú-hosszú időn keresztül magában tart az ember, **de mégsem hirtelen törnek elő**, mert létezésük eleven és folyamatosan jelen lévő. Ehelyett lassan emelkednek a felszínre, **nem csak a nehéz körülmények miatt**. Az emlékek súlya lehet olyan dermesztő és olyan fájdalmas, hogy egy közösségnek **meg kell érnie rá**, hogy **emelkedetten át tudja élni azokat**, hogy az elviselhetetlent elfogadjuk és, sajnos, múltunk összetevőjeként gondoljunk rá.

Minden körülmény között **erősnek kell lennünk**, és **erősnek kell maradnunk**. Ez néha nehezebb, huzamosabb, mint a gyorsan lezajló tragédiákat átélni: **olyankor nincs más választás**, az élet átrobog rajtunk.

A jelenben választhatnánk a feledés útját: **kényelmesebb és járhatóbb lenne**. Csak éppen becstelenebb, és ami ugyanannyira fontos: **sokkal károsabb, magunkra nézve**. A múlt megismerését, ezzel együtt a kegyelet idejét **nem szabad elmulasztani**. A mulasztással a mártírok, hősök iránti adósságunk nőtön-nő, mely végül nyomasztó, és kibeszéletlen teherre válhat. Ezt mi, magyarok, őseink és saját tisztességünk miatt, **nem engedhetjük meg magunknak**. De nincs is ilyen szándékunk. Azért gyűltünk ma itt össze Bezdánban, hogy ismételten, **méltó végtisztességet nyújtsunk meghalt, kivégzett magyar katonáknak**, magyar honvédeknek. Nagy megtiszteltetés számomra, hogy felkértek a megemlékező beszéd megtartására, és hogy képviselhetem a magyar kormányt és a magyar honvédséget az emléktábla avatásán. **Köszönet érte!** Köszönetet kell mondanunk a szervezőknek, a hadisírok gondozóinak és az emlékmű megalkotójának is **odaadó és állhatatos munkájukért**, az

emlékek és a **magyar tisztesség** megőrzéséért!

Ami itt, Bezdánban történt hetvenegy évvel ezelőtt, része a huszadik századi egyetemes emberi tragédiának, **mely a háborút, a népiirtást** és az emberi nyomorúság tetőfokát jelentette. 1944 szeptember közepe táján a Vaskút felől visszavonuló magyar csapattestek maradékai Bezdánon átvonulva Kiskőszeg felé tartottak. Kimerült, reményvesztett, holtfáradt emberek, akik megjárták a poklot, parancsra cselekedtek, majd **parancsra, védekezve hátráltak**. A visszavonuló magyar seregek parancsnoka, 37 magyar honvédet hagyott Bezdánban, akik parancsba kapták, hogy **a Ferenc-csatorna hídjait** robbantsák fel, megnehezítve ezzel a Vörös hadsereg vonulását a Duna felé. A honvédek, a falu lakóira való tekintettel, **nem teljesítették a parancsot**, ugyanis tudták, hogy cselekedetüket ártatlan embereken torolnák meg a nyomukban érkező partizánok.

Október 9-én, a bevonuló szerb **királyi katonáknak** adták meg magukat, akik a községháza pincéjébe zárták a honvédeket, anélkül, hogy bántották volna őket. Lett volna esélyük – talán – a megmenekülésre, azonban másnap megérkeztek a partizánok, és a magyar honvédeket ismeretlen helyre szállították, **akikről a falu lakossága 1945 márciusáig semmit nem tudott**. A bekövetkező hideg tél hatása elfedte a szörnyű valóságot. Tavasszal sajnos kiderült, hogy az elfogott magyar honvédeket kivégezték.

Holttestüket itt találták meg a malom, a községháza és az iskola pincéjében. Ezek a pillanatok most az újra átélt tragédia súlyos percei.

Amint az imént mondtam, **erősnek kell lennünk!** Lelkileg és fizikailag nekünk már nincs hova hátrálnunk. Nem is tesszük, csak fejet hajtunk most az emlékmű, és az áldozatok emléke előtt. Minden mélypont után emelkedés kezdődik. Bízunk abban, hogy a történelem sötét csapásai után, és szeretteink, testvéreink emlékének **folyamatos őrzése mellett** eljön az az időszak, amikor egyenesen, előre tekintve, emelt fővel gondolhatunk a múltra, **élhetjük át a jelent**, és bizakodva, sőt, derűs szívvel gondolhatunk a jövőre.

Más út nem igazán létezik, különben az életünk itt a délvidéken, vagy az anyaországban egyaránt reménytelen, és – valljuk meg – **elviselhetetlenül** fájdalmas lenne.

A tehertételnek van egy bizonyos mértéke, amit **hordozni tudunk**, és **kell is vállalnunk**. De határtalan terheket nem lehet, **nem szabad** folyamatosan cipelnünk, néha le kell tennünk belőlük, **megújulni és megtisztulni kell**, hogy utódaink ne ugyanarról a pontról induljanak, ahonnan mi. Tapasztalatainkat, emlékeinket át kell adnunk, sokat kell mesélnünk, **szépről – és rosszról is**. De a történeteknek a vége – **meg kell értenünk** – valamilyen módon

felemelőnek kell lenniük. Halottak napja van, gyászunkban is magasztos érzések kerítenek hatalmunkba. A magyar honvédek sorsa tragikus, és nagyon elkeserítő. Ugyanakkor biztos vagyok benne, hogy helytállásuk **példamutató volt, bátrak voltak, és emelt fővel küzdöttek**, szülőhazájukra és szeretteikre mindvégig érző szívvel gondoltak.

Bár pontos személyük nem ismert, valószínű, hogy a Kárpát-medence számos vidékéről kerültek a magyar hadseregbe szolgálni. Most, együttesen mint **honvédekről beszélünk róluk**, de nem feledkezhetünk meg arról, hogy mindegyikük saját, **személyes sorsát** megélt ember volt, érző lélekkel, fényes fiatalos gondolatokkal, harcedzett fizikummal. Közös útjuk, mártíromságuk ezen a vidéken teljesült be, **ez kapcsolja össze emlékezetüket**, és ez jelzi mementóként számunkra a sugallatot: **valahogyan akadályozzuk meg az ilyen szörnyű eseményeket**. Nagyon bízom benne, hogy a világ e tája túlhaladott azon, hogy az erőszak bármilyen formáját éltesse, vagy újraélessze. Mi, emberek nemigen változunk, **de reménykedjünk**, hogy a **múltunk múlt, és a jövőnk pedig épülés**.

Nagy tisztelettel kell szólni Bezdán település polgáraitól, akik, amíg nem lehetett nyíltan, **évtizedekig suttogva adhatták tovább** az események történetét. Majd, mikor a szabadabb világ elkövetkezett, **mindent megtettek azért**, hogy az emlékezetünk őrizni tudja a múlt árnyainak vetületét, és **méltó emlékhelyet alakítsanak ki itt**. Köszönettel tartozunk az emlékmű létrehozását elősegítő **szervezeteknek és magánszemélyeknek**.

A kivégzett magyar honvédek emlékére és a **virágzó délvidéki magyar élet reményében**, ezennel felavatom az emlékművet.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!